

גירוש יהודי רומניה לטרנסניסטריה

בפקודת מטה המלחמה, היהודים שלא יוכלו להדביק את קצב השיירות – אם בגלל חולשה ואם בגלל מחלה – יוצאו להורג.

מתוך דו"ח רשמי של הוועדה שחקרה את אי הסדרים בגטו קישינב לפי פקודתו של אנטונסקו בדצמבר 1941.

[יש] לחפור כל עשרה קילומטרים בור עבור כמאה אנשים, שבו ייאספו וייקברו אלה שלא עמדו בקצב השיירות ונורו למוות.

פקודה של מפקד לגיון הז'נדרמריה חוטין למפקד פינוי היהודים ממחנות סקורני וידיניץ.

תולדות השואה: רומניה, ע' 586-587

בגלל הסדרים שנקבעו בכל הקשור להכנת הבורות וביצוע הקבורה גילו האיכרים מהכפרים שלאורך תוואי [הגירוש] את העומד להתרחש ונהגו לחכות בצדי הדרכים, בתוך שדות התיירס ובכל מיני מקומות מסתור, להוצאות להורג; [ואחר כך] היו מתנפלים על הגויות כדי לשדוד אותן.

פקודת מטה המלחמה הרומני, שנמסרה לקציני הז'נדרמריה האחראים להעברת השיירות מהמחנות עד לדנייסטר.

תולדות השואה: רומניה, ע' 587

הדרך שבה נוהגים הרומנים ביהודים נעדרת כל שיטה. אין לנו כל התנגדות למספרן הרב של ההוצאות להורג. לו רק היו ההכנות הטכניות וההוצאות להורג טובות דיין. בדרך כלל משאירים הרומנים את גויות הנרצחים במקום שבו נורו מבלי לקבור אותן. יחידות האינזצקומנדו שלחו הוראות למשטרה הרומנית לפעול בצורה שיטתית יותר בעניין.

דו"ח נספח לדו"חות של האינזצגרופן, שלח מפקד משטרת הבטחון וה-SD אל ריבנטרופ, 30.10.41.

תולדות השואה: רומניה, ע' 564

עדויות יהודים על הגירוש לטרנסניסטריה

הגענו ליער [קוסאוץ]. ירד גשם. כולנו רעדנו מקור וצעדנו הנה והנה. שמענו בכי חזק של ילדים, קורע לב. הבכי נחלש יותר ויותר, עד שהשתתק. חשבנו שהם ישנים. חיבקנו מיד חזק את הילדה של אחותי ואת הילד של אחי וחיממנו אותם בנשיפות פינו. בבוקר, כאשר שילחו אותנו הלאה, ראינו שאין ספור ילדים קטנים הפכו נוקשים, אחדים בידי אמותיהם, שחשבו כי הילדים ישנים. אי אפשר כמעט להאמין שדבר כזה קרה באמת, ובכל זאת כך היה. עכשיו כבר שמענו את הבכי המר של האמהות האומללות.

עצוב היה גם המראה של הילדים שהיו צריכים להמשיך ולהפקיר ביער את הוריהם התשושים למוות בטוח. כאשר אנחנו כולנו רעדנו בקור ביער ישבו החיילים הרומנים ליד מדורה והשתכרו. בבוקר מוקדם החלו לגרש אותנו. האדמה היתה רטובה, ובקושי רב אפשר היה להוציא את הרגל מהבוץ...

עדותה של חיה קיזלניק מצ'רנוביץ

תולדות השואה: רומניה, ע' 608

ביער גילינו שני קברי אחים בלתי מכוסים ובהם גברים, נשים, ילדים שהיו מוטלים ערומים זה על גבי זה. היה לנו הרושם שהזקנים המשיכו לצמוח להם אחרי מותם... ביקשנו ממפקד הז'נדרמים שירשה לנו לכסות את הבורות. הוא ענה שאין כל צורך בכך, כי גם אנחנו נגיע לשם. בלילה שמענו יבבות וצעקות. החיילים הכו ושדדו את האנשים. למחרת המשכנו בנדודים והגענו לדנייסטר. עברנו שם את הנהר על גשר צר מאד. רבים נפלו למים, והיו שנזרקו למים בידי החיילים לפי מצב רוחם.

עדותה של סלי גדנסקי

תולדות השואה: רומניה, ע' 608

ביער זה [קוסאוץ] ראיתי מחזות זוועה: קברים פתוחים של המוני יהודים, שלדים שהיו נערמים זה על גבי זה... על הגיא התנפלו כלבים וצחנה איומה עלתה ממנו. סיפרו לי שבגיא זה יש כעשרת אלפים גוויות... של אלה שלא יכלו להמשיך מרוב עייפות וגוועו שם. עלי השפיע המראה של הגיא ביער קוסאוץ השפעה חזקה מאד, כי ידעתי שאחיותי ואחי נמצאו שם בין הקרבנות.

עדותו של זאב וולף מילרד מרדאוץ שבדרום בוקובינה.

תולדות השואה: רומניה, ע' 607

הם היו במצב של תשישות שאין מילים לתאר אותו... ערבוביה בלתי אפשרית של יצורי אנוש... נשים, ילדים, נערות וגברים, חולים, גוססים, יולדות... בלי אפשרות להאכיל אותם או להבטיח מקום לינה לכולם... לנגד עיני הוציאו אחדים את נשמתם, אחרים התעלפו, נשים ילדו וכולם היו מכוסים כינים ומורסות.

עדות קולונל אלכסנדרו קונסטנטינסקו, מפקדו הראשון של מחנה ורטו'ני, על השיירות הראשונות של מגורשים שנכנסו למחנה. הוא ביקש שחרור מהתפקיד וקיבל.

מתוך כתב אישום נגד קולונל אגפיה, קפיטן בורדסקו ונציג הבנק הלאומי הרומני מיהאיסקו על פשעי מלחמה שביצעו במחנות ורטו'ני ומרקולשטי שבמחוז סורוקה בחודשים ספטמבר – דצמבר 1941.

תולדות השואה: רומניה, ע' 593-594

מתוך דו"ח רומני על היחס כלפי היהודים בעת הגירושים לטרנסניסטריה

מצב היהודים, שהיו כפופים להגבלות שנדרשו בגלל צווים עליונים, עורר בעצמו נטיות להפקרות [מצד ז'נדרמים, אנשי צבא, מפקחים וכו'] ... גם ההרגשה הכללית שהיהודים כבר הוצאו מהגנת החוק גרמה לכך שכל חלקיק של סמכות הגביר את כוחו ועודד את ההפקרות. [זה קרה] בייחוד לרגל הגירושים, גם לפני היציאה [של המשלוחים] וגם לאורך הדרכים, כאשר השיירות של היהודים האלה הפכו פשוטו כמשמעו לעדרים אנונימיים בלי אישיות ובלתי זהות, וחייהם לא היו ראויים להגנה. אווירת ההפקרות גדלה מאד, ופגעה כמגיפה ביושרם של האנשים [שהשתתפו] בתפקיד או לא במבצעים כאלה. על כולם השתלטה [תחושת] חוסר האחריות, והיא עוררה את היצרים הפרימיטיביים. אפילו אנשים ששימשו דוגמה ליושר ולנקיון כפיים סטו מדרך הישר... כל זה [נגרם] גם בגלל התסיסה בקרב היהודים, שבנסיונם הטבעי להינצל ובייאושם הגדול גייסו את כל המנהגים התורשתיים המאפיינים אותם.

דו"ח הוועדה שהוקמה בפקודתו של יון אנטונסקו, שליט רומניה, 1.12.1941

תולדות השואה: רומניה, ע' 754-755

הצורך של הדרגים השונים שהיו מעורבים בהשמדה ובגירוש להצטדק הותיר את העדות המהימנה והחזקה ביותר של המשטר עצמו על מדיניותו כלפי היהודים ועל מצבם, והביא לידי חשיפת מרבית הפקודות הסודיות והפקודות "בעל פה", שהמשטר היה סבור שלא יתגלו אי פעם. דו"חות הוועדות הם המסמך האותנטי ביותר, ואינם ניתנים להכחשה.

ז'אן אנצ'ל, תולדות השואה: רומניה, ע' 754